

Urszula Zagóra-Jonszta

Globalizacja i jej pomiar

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 50/2, 177-187

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

STUDIA I MATERIAŁY

DOI: 10.18276/sip.2017.50/2-14

Urszula Zagóra-Jonszta*

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

GLOBALIZACJA I JEJ POMIAR

STRESZCZENIE

Przedmiotem rozważań w niniejszym artykule jest pomiar globalizacji. Poprzedza je krótkie przedstawienie istoty globalizacji. W dalszej części zajęto się jej pomiarem w ujęciu historycznym. Omówiono główne indeksy globalizacji. Następnie przedstawiono argumenty krytyczne wobec mierzenia globalizacji oraz argumenty za jej pomiarem. W Podsumowaniu przedstawiono wnioski wynikające z przeprowadzonych badań.

Słowa kluczowe: globalizacja, pomiar globalizacji, indeksy globalizacji

Wprowadzenie

Globalizacja jest obecnie jednym z głównych procesów społeczno-ekonomicznych współczesnego świata. Jest przedmiotem badań ekonomistów, a także przedstawicieli wielu innych nauk społecznych. Ze względu na jej charakter coraz częściej mamy do czynienia z interdyscyplinarnymi badaniami globalizacji. Naukowców interesuje jej istota, przyczyny jej powstania, cechy, jej pozytywne, a także negatywne skutki itp. Z czasem przedmiotem badań stał się również jej pomiar.

* Adres e-mail: urszula.zagora-jonszta@ue.katowice.pl

Przedmiotem rozważań będzie mierzenie poziomu globalizacji w skali makro, a więc pomiar globalizacji poszczególnych krajów (w literaturze można się również spotkać z pomiarem globalizacji na poziomie mikro). Istotne będą więc odpowiedzi na pytania: Które kraje są bardziej, a które mniej zglobalizowane? Czy poziom globalizacji w danym kraju zwiększył się czy zmniejszył?

Celem artykułu jest prezentacja głównych indeksów globalizacji, ich porównanie oraz przedstawienie argumentów negujących potrzebę pomiaru globalizacji, jak i potrzebę jej kontynuacji.

1. Istota globalizacji

Chociaż globalizacja jest jednym z najważniejszych procesów społeczno-gospodarczych współczesnego świata, to nie ma zgodności co do jej istoty. Najczęściej definiowana jest jako wyższy, bardziej zaawansowany proces internacjonalizacji działalności gospodarczej, przyspieszenie tego procesu, intensyfikacja, czy też przekroczenie pewnej wartości progowej internacjonalizacji, w wyniku czego gospodarki narodowe stają się bardziej współzależne. Jest to proces scalania tych gospodarek, czyli globalna integracja¹.

Według OECD (2006, s. 12) „termin *globalizacja* stosuje się powszechnie do opisanego postępującego umiędzynarodowienia rynków finansowych oraz rynku dóbr i usług. Globalizacja odnosi się przede wszystkim do dynamicznego i wielowymiarowego procesu integracji gospodarczej, w ramach którego krajowe zasoby stają się coraz bardziej mobilne na poziomie międzynarodowym, natomiast gospodarki krajowe są w coraz to większym stopniu współzależne”.

Z kolei szwajcarski instytut (KOF) zajmujący się pomiarem globalizacji definiuje globalizację jako proces tworzenia sieci powiązań między podmiotami na różnych kontynentach prowadzący do różnych przepływów, w tym ludzi, informacji i idei, kapitału i towarów. Globalizacja jest traktowana jako proces, który powoduje erozję granic narodowych, integruje krajowe gospodarki, kultury, technologie i zarządzanie gospodarkami oraz wytwarza relacje wzajemnych współzależności (KOF, 2016).

¹ Zob. opracowania na ten temat A. Zorskiej, B. Liberskiej, A. Budnikowskiego, S. Flejterskiego i P.T. Wahla, W. Szymańskiego, G. Kołodki i wielu innych.

2. Czy globalizację można mierzyć?

Punktem wyjścia do rozważań na temat pomiaru globalizacji może być motto do 21. rozdziału podręcznika *Ekonomia* P.A. Samuelsona i W.D. Nordhaus'a pt. *Mierzenie poziomu działalności gospodarczej*, a mianowicie słowa Lorda Kelvina: „Kiedy potrafisz zmierzyć to, o czym mówisz, i wyrazić to w liczbach, wiesz o tym coś niecoś; kiedy nie możesz tego zmierzyć, kiedy nie możesz wyrazić tego w liczbach, twoja wiedza jest skąpa i niezadawalająca; może to być początek wiedzy” (Samuelson, Nordhaus, 2004, s. 33). Czy powyższe stwierdzenie jest słuszne w przypadku nauk społecznych (Kelvin był przedstawicielem nauk ścisłych), w tym ekonomii? Czy może odnosić się również do procesu globalizacji? Jeżeli tak, to pojawia się pytanie: jak zmierzyć globalizację?

Poglądy na ten temat są różnicowane. Zależą od rozumienia globalizacji. Czy rozumie się ją – nawiązując do interpretacji J.A. Scholte'a (2006) – jako internacjonalizację, liberalizację, uniwersalizację, westernizację, modernizację czy deterytorializację? Przyjęcie jednego z tych pojęć odnośnie do globalizacji będzie miało wpływ na jej pomiar (Martens i in., 2014).

Mierząc globalizację należy uwzględnić wszystkie główne cechy współczesnej globalizacji (Dreher i in., 2009; Martens i in., 2014). Są to m.in. wysokie tempo przemian w wyniku szybkiego rozwoju postępu naukowo-technicznego, głównie technologii informacyjnych i komunikacyjnych, uniwersalny charakter, duży zasięg geograficzny (obejmuje prawie cały świat), szeroki zakres przedmiotowy (produkty i usługi, kapitał, praca, wiedza itp.) i inne.

Globalizacji nie da się zmierzyć (tak jak wiele innych procesów społeczno-gospodarczych²) za pomocą jednego wskaźnika. Globalizacja to – jak już wykazano wcześniej – skomplikowany proces mający różne wymiary. Stąd do jej pomiaru konieczny jest cały ich zestaw. W praktyce są to różne wskaźniki, które zawierają wiele zmiennych składowych³.

Według OECD (2006, s. 23–24) wyróżnia się trzy rodzaje wskaźników globalizacji: referencyjne, uzupełniające, eksperymentalne. Pierwsze z nich – najważniejsze – konstruuje się w celu standaryzacji najistotniejszych miar globalizacji

² Przykładowo proces industrializacji bądź serwicyzacji można zmierzyć za pomocą jednego wskaźnika, a mianowicie udziału przemysłu/usług w PKB.

³ Pokazują to indeksy globalizacji przygotowane i opublikowane przez różnych autorów, które omówiono w dalszej części.

gospodarczej. Pozwalają na rzetelne porównanie elementów globalizacji w czasie oraz w różnych krajach. Wyrażone w ujęciu procentowym lub *per capita* ułatwiają porównania między różnymi krajami.

3. Pomiar globalizacji w ujęciu historycznym

Jednym z pierwszych mierników globalizacji był indeks globalizacji opracowany przez firmę konsultingową A.T. Kearney i opublikowany w „Foreign Policy” w 2001 roku. Był on opracowywany do 2006 roku włącznie. Autorzy powyższego indeksu wyróżnili 12 wskaźników (w ramach 4 grup), które posłużyły im do pomiaru globalizacji. Były to: 1. integracja ekonomiczna (handel zagraniczny oraz bezpośrednie inwestycje zagraniczne); 2. kontakty osobiste (podróże międzynarodowe, międzynarodowe połączenia telefoniczne i międzynarodowe przelewy osobiste); 3. technologiczne możliwości komunikacji (liczba użytkowników Internetu, liczba stron internetowych zarejestrowanych w danym kraju i liczba bezpiecznych serwerów, przez które mogą być dokonywane zakodowane przekazy); 4. zaangażowanie polityczne (liczba organizacji międzynarodowych, których dane państwo jest członkiem, liczba misji pokojowych ONZ, w których dane państwo uczestniczy, liczba ratyfikowanych traktatów międzynarodowych oraz suma rządowych transferów uzyskanych od organizacji międzynarodowych i innych państw) (Measuring Globalization, 2001). Powyższe wskaźniki zostały zestandaryzowane i większość z nich (10) podanych zostało w wartościach bezwzględnych (np. udział w PKB lub *per capita*). Tak więc wielkość kraju nie miała wpływu na pozycję w rankingu. Ponadto autorzy indeksu niektórym wskaźnikom przyznali większą wagę (handel zagraniczny – dwukrotnie, BIZ – trzykrotnie), a innym mniejszą (w grupie trzeciej każdy z nich otrzymał 1/3, a w czwartej 1/4 wagi). Początkowo liczba badanych krajów była niewielka (34 w pierwszym rankingu). Z czasem zwiększyła się do 60, co i tak nie jest imponującym wynikiem.

W roku 2002 w The Centre for the Study of Globalisation and Regionalisation (CSGR) w University of Warwick (Wielka Brytania) opracowano indeks globalizacji, publikowany w latach 2002–2004. Jego autorzy wykorzystali 16 wskaźników. Wyróżnili m.in. – co nie miało wcześniej miejsca – kulturowe wskaźniki globalizacji (w obszarze wskaźników społecznych w podgrupie dotyczącej przepływu idei) (Lockwood, Rodano, 2005).

Również w 2002 roku pojawił się – opracowany przez A. Drehera (2006) – KOF Index of Globalization, który jest rokrocznie opracowywany i publikowany (ostatni pochodzi z 2016 r.). Indeks KOF (2016) posiada trzy wymiary, a mianowicie: globalizację ekonomiczną, globalizację społeczną oraz globalizację polityczną. Stąd – oprócz ogólnego indeksu globalizacji – zawiera 3 subindeksy. Każdy z nich jest obliczany na podstawie kilku wskaźników. Ponadto każdemu z nich przypisano określoną wagę. Udział globalizacji ekonomicznej wynosi 36%, z czego 50% przypada na przepływy bieżące (handel międzynarodowy, bezpośrednie inwestycje zagraniczne, inwestycje pośrednie oraz płatności z tytułu osiągniętych dochodów za granicą jako procent PKB), a 50% na restrykcje (liczba ukrytych barier importowych, poziom stawek celnych, podatków nakładanych na handel zagraniczny jako procent bieżących wpływów oraz restrykcje dotyczące przepływu kapitału). Globalizacja społeczna (jej udział wynosi 37%) obliczana jest na podstawie trzech grup wskaźników: danych dotyczących kontaktów osobistych, przepływu informacji oraz bliskości kulturowej. Do pierwszej grupy należą takie wskaźniki, jak: międzynarodowe rozmowy telefoniczne (w minutach na osobę), transfery finansowe (jako procent PKB), turystyka międzynarodowa (przyjazdowa i wyjazdowa), udział ludności zagranicznej w ogólnej liczbie ludności oraz liczba wysyłanych i otrzymywanych listów międzynarodowych (na jedną osobę). Do drugiej – liczba użytkowników Internetu (na 1000 osób), telewizji (na 1000 osób) oraz sprzedaż gazet (jako procent PKB), a do trzeciej – liczba restauracji McDonalda, liczba supermarketów firmy IKEA (w przeliczeniu na 1 mieszkańca) oraz sprzedaż książek (jako procent PKB). Do obliczenia poziomu globalizacji politycznej, której udział w globalnym wskaźniku wynosi 27%, wykorzystano: liczbę ambasad w danym kraju, uczestnictwo w organizacjach międzynarodowych, udział w misjach pokojowych ONZ oraz zawarte traktaty międzynarodowe⁴.

W roku 2008 pojawił się Maastricht Globalisation Index (MGI), który zawiera 5 domen: polityczną, ekonomiczną, społeczno-kulturową, technologiczną i środowiskową. Waga każdej z nich jest identyczna. Pierwsza i druga domena zawierają 3 wskaźniki, trzecia i czwarta 2 wskaźniki, a piąta – wcześniej nie występująca – 1 wskaźnik, który uwzględnia ekologiczny aspekt eksportu i importu i jest komplementarny w stosunku do wcześniejszego wskaźnika dotyczącego handlu (Fige, Martens, 2014).

⁴ Szerzej na temat metodologii obliczania wskaźnika na stronie: www.globalization.kof.ethz.ch (15.12.2016).

Dwa lata później został przedstawiony New Globalisation Index (NGI) przez P. Vujakovic (2013). Zawiera on trzy grupy wskaźników: ekonomiczne (9 wskaźników), polityczne (4 wskaźniki) i społeczne (8 wskaźników) – łącznie 21. Większość z nich to identyczne wskaźniki, jak we wcześniejszych rankingach. Nowe dotyczą wniosków składanych przez osoby niebędące rezydentami o rejestrację znaków handlowych i patentów (2 wskaźniki w grupie pierwszej), liczby ratyfikowanych porozumień dotyczących ochrony środowiska (w ramach drugiej grupy) oraz wskaźnik dotyczący mobilności studentów (w trzeciej grupie). Warto dodać, że import i eksport towarów uwzględnia (jest ważony) odległość geograficzną między krajami. Zróżnicowany jest również udział (wagi) poszczególnych wskaźników, które zostały podzielone również na trzy wymiary, chociaż nieco inaczej, a mianowicie: finanse (37%), handel i polityka (32%) oraz wymiar społeczny (31%). Nie są to wszystkie indeksy. W ostatnich latach indeksy globalizacji opracowali także inni autorzy (Martens i in., 2014).

Zróżnicowanie wskaźników oraz ich wag wykorzystanych do obliczenia powyższych indeksów globalizacji powoduje, że kolejność poszczególnych krajów w różnych indeksach nie jest identyczna. Czasami te różnice są znaczne. W tabeli 1 pokazano pierwszą dwudziestkę państw oraz ich wyniki w dwóch aktualnie opracowywanych i najbardziej miarodajnych rankingach: KOF i MGI. Są to wyniki z 2012 roku (brak nowszych danych dla MGI).

Tabela 1. Indeks globalizacji KOF i MGI

Lp.	KOF (2012)	Indeks	Lp.	MGI (2012)	Indeks
1	2	3	4	5	6
1.	Belgia	92,76	1.	Belgia	81,42
2.	Irlandia	91,95	2.	Holandia	78,12
3.	Holandia	90,94	3.	Szwajcaria	74,69
4.	Austria	90,55	4.	Wielka Brytania	73,21
5.	Singapur	89,18	5.	Austria	72,81
6.	Szwecja	88,23	6.	Niemcy	72,22
7.	Dania	88,10	7.	Irlandia	70,94
8.	Węgry	87,38	8.	Szwecja	70,74
9.	Portugalia	86,73	9.	Malezja	70,69
10.	Szwajcaria	86,64	10.	Francja	69,91
11.	Cypr	86,59	11.	Norwegia	69,71
12.	Luksemburg	86,02	12.	Jordania	69,57
13.	Czechy	85,76	13.	Dania	68,73
14.	Wielka Brytania	85,54	14.	Izrael	68,29

1	2	3	4	5	6
15.	Kanada	85,53	15.	Hiszpania	68,23
16.	Hiszpania	84,36	16.	Włochy	68,04
17.	Finlandia	84,34	17.	Arabia Saudyjska	67,95
18.	Francja	84,12	18.	Portugalia	67,43
19.	Słowacja	83,83	19.	Czechy	66,76
20.	Norwegia	83,19	20.	Słowenia	66,74

Źródło: Fige, Martens (2014); KOF (2016).

Analiza porównawcza pierwszej „dwudziestki” rankingu KOF i MGI z roku 2012 pokazuje, że różnice między nimi występują, choć nie są zbyt duże. Liderem – w jednym i drugim rankingu – jest Belgia, a w pierwszej trójce znajduje się Holandia. W pierwszej dwudziestce jest 13 tych samych państw. Z pewnością byłoby ich więcej, gdyby w rankingu KOF nie uwzględniono krajów, których nie ma w rankingu MGI (analizą objęto tylko 117 państw)⁵. Ponadto pięć państw pierwszej dwudziestki KOF znajduje się tuż za nią w rankingu MGI (Węgry – 22., Kanada – 24., Finlandia – 27., Słowacja – 26.). Polska według KOF jest na 25., a według MGI na 28. miejscu. Trzy kraje UE-11 (dawne kraje socjalistyczne), a mianowicie Czechy, Słowacja i Węgry, w jednym i drugim rankingu – chociaż nie na tych samych miejscach – znajdują się przed Polską. Nieco większa różnica występuje w przypadku krajów pierwszej dwudziestki MGI, których nie ma w pierwszej dwudziestce KOF. Zajmują one dalsze miejsca: Niemcy – 22., Malezja – 29., Jordania – 40., Izrael – 30. oraz Arabia Saudyjska – dopiero na 61. miejscu. Warto ponadto zauważyć, że chociaż czołówka jednego i drugiego rankingu osiągnęła inne wyniki (w skali 1–100), to różnica punktów pomiędzy pierwszym i dwudziestym krajem jest podobna⁶.

4. Argumenty krytyczne wobec pomiaru globalizacji

Odmienne pozycje poszczególnych państw w różnych rankingach to główny argument podważający słuszność dokonywania takich pomiarów. Jakże są przyczyny tych różnic?

⁵ Trzy kraje z pierwszej dwudziestki rankingu KOF nie są uwzględnione w rankingu MGI. Są to Cypr, Luksemburg i Singapur.

⁶ Podobne porównania występują w literaturze zagranicznej. W języku polskim ukazało się opracowanie F. Czecha (2011), w którym autor porównuje wyniki trzech rankingów z roku 2005, z których dwa nie są już opracowywane.

Pominięcie bądź uwzględnienie jednego z wymiarów globalizacji (np. kulturowego lub ekologicznego⁷) może spowodować, że niektóre kraje mogą być ocenione jako bardziej, a inne jako mniej zglobalizowane. Ten aspekt jest najczęściej wymieniany. Jednak uwzględnienie tych samych wymiarów nie rozwiązuje problemu. W ramach każdego z nich istnieje bowiem wiele wskaźników. Istotne jest również to, jakie uwzględni się zmienne i jaką przypisuje się im wagę, a więc – jaki jest ich udział w indeksie globalizacji.

Powyższy dobór ma więc charakter subiektywny. Jeżeli niektóre wymiary nie budzą wątpliwości (dotyczy to głównie globalizacji ekonomicznej), to inne (przede wszystkim odnosi się to do globalizacji społecznej i politycznej) budzą kontrowersje. Nie jest pewne, czy wskaźniki te rzeczywiście odzwierciedlają poziom globalizacji, dlatego niektóre rankingi mogą dziwić i być niezgodne z intuicyjnym wycuciem.

Nie można również wykluczyć prób manipulacji wskaźnikami w celu osiągnięcia wyższego poziomu globalizacji. Indeksy globalizacji mogą mieć wartościujące i polityczne konsekwencje. Zakładając, że globalizacja jest czymś dobrym, wysoka pozycja w rankingu może mieć wpływ na głównych aktorów globalizacji (głównie rządy państw), którzy mogą ją traktować jako oznakę atrakcyjności inwestycji zagranicznych czy też podnoszenia swojego prestiżu (Martens i in., 2014).

Wątpliwości może również budzić rzetelność zebranych danych, które w większości mają charakter przetworzony⁸. Instytucje/osoby tworzące indeksy globalizacji wykorzystują dane statystyczne zbierane przez różnorodne organizacje. Ich renoma jest zróżnicowana i nie zawsze wysoka. Ponadto wysokie tempo zmian zachodzących w gospodarce światowej powoduje, że niektóre wskaźniki po jakimś czasie stają się nieaktualne i nie mogą być traktowane jako uniwersalne. Wynika to głównie z postępu naukowo-technicznego i dotyczy wskaźników odnoszących się do społecznej globalizacji. Niektóre z nich mogą już nie świadczyć o poziomie zglobalizowania. Powyższe uwagi prowadzą do wniosku, że pomiar globalizacji ma szereg ułomności.

⁷ Te dwa wymiary są najczęściej pomijane w dotychczasowych indeksach globalizacji. Ich pomiar jest bowiem utrudniony w porównaniu z innymi wymiarami.

⁸ O tych i innych ułomnościach pisze F. Czech (2011).

5. Argumenty za pomiarem globalizacji

Mierzenie globalizacji ma także swoje plusy. Indeksy globalizacji mogą być uzupełniającym narzędziem badawczym współczesnej gospodarki światowej (globalizacja ekonomiczna) czy współczesnego świata w ogóle (globalizacja społeczna i polityczna). Mogą być również uzupełnieniem teoretycznych rozważań nad istotą globalizacji i prowadzić do lepszego zrozumienia tego procesu.

Mierzenie globalizacji może spowodować zmniejszenie luki pomiędzy badaniami ilościowymi i jakościowymi i przyczynić się do ich większej integracji. Autorzy badań powinni wspólnie pracować nad bieżącymi wyzwaniami. Nowe ramy współpracy na tym polu są potrzebne (Dreher i in., 2009).

Pomiar globalizacji bez wątplenia może także przyczynić się do integracji wielu nauk społecznych zajmujących się tym procesem. Wymaga bowiem szerszego spojrzenia, uwzględnienia aspektów ekonomicznych, społecznych, politycznych, kulturowych, ekologicznych itp. Według OECD (2006, s. 20–21) „globalizacja jest wyzwaniem i stawia nowe wymagania miernikom statystycznym i wskaźnikom opracowanym po to, aby pomóc władzom publicznym i przedsiębiorstwom w ocenie osiągnięć i określeniu właściwej strategii”. Potrzebne są lepsze narzędzia i bardziej realistyczna ocena zakresu oraz natężenia działalności gospodarczej na rynku globalnym, a także ujednoczenie tych narzędzi we wszystkich krajach OECD w celu uzyskania wiarygodnych analiz potrzebnych do określenia zaleceń dotyczących polityki, decyzji oraz innych działań analitycznych (OECD, 2006, s. 21).

Podsumowanie

Globalizacja jest różnie interpretowana. Nic więc dziwnego, że występują również różnice w jej pomiarze dokonywanym przez poszczególnych autorów. To jednak nie oznacza, że pomiar globalizacji nie ma sensu. Mierzenie globalizacji jest wskazane. Ma ono swoje minusy (wady) i plusy (zalety). Jaka jest jego perspektywa? Badania nad pomiarem globalizacji – jak wynika z przeglądu literatury na ten temat – będą kontynuowane. Wskazana jest współpraca przedstawicieli takich nauk, jak: antropologia, ekonomia, historia, prawo, politologia, socjologia i inne. Konieczne są zarówno badania jakościowe, jak i ilościowe oraz ich integracja. Zróż-

nicowanie wskaźników globalizacji (ich komponentów) powinno przyczynić się do powstania forum dyskusyjnego nad różnymi podejściami do tego procesu.

Literatura

- Czech, F. (2011). Indeksy globalizacji. Atuty i ułomności neopozytywistycznych pomiarów nasilenia procesów globalizacyjnych. *Kultura – Historia – Globalizacja*, 10.
- Dreher, A. (2006). Does Globalization Affect Growth? Empirical Evidence from a New Index of Globalization. *Applied Economics*, 10, 1091–1110.
- Dreher, A., Gaston, N., Martens, P., Van Boxem, L. (2009). Measuring Globalisation – Opening the Black Box. A Critical Analysis of Globalization Indices. *Bond University Globalisation & Development Centre*, 32. Pobrane z: <http://epublications.bond.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1031&context=gdc> (10.12.2016).
- Figge, L., Martens, P. (2014). Globalisation Continues: The Maastricht Globalisation Index Revisited and Updated. *Globalization*, 11 (4). DOI: 10.1080/14747731.2014.887389.
- KOF (2016). *KOF Index of Globalization*. Pobrane z: www.globalization.kof.ethz.ch (15.12.2016).
- Lockwood, B., Rodano, M. (2005). The CSGR Globalisation Index: An Introductory Guide. *CSGR Working Paper*, 155/05.
- Martens, P., Castelli, M., De Lombaerde, P., Figge, L., Scholte, J.A. (2014). New Directions in Globalization Indices. *Globalizations*, 12 (2). DOI: 10.1080/14747731.2014.944336.
- Measuring globalization (2001). *Foreign Policy*, 122, 56–65.
- OECD (2006). *Pomiar globalizacji. Podręcznik wskaźników globalizacji ekonomicznej OECD*. Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej.
- Samuelson, P.A., Nordhaus, W.D. (2004). *Ekonomia*. Tom 2. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Scholte, J.A. (2007). *Globalizacja. Krytyczne wprowadzenie*. Sosnowiec: Oficyna Wydawnicza Humanitas.
- Vujakovic, P. (2010). How to Measure Globalisation? A New Globalisation Index (NGI). *FIW Working Paper*, 46. Pobrane z: <http://www.fiw.ac.at>. (10.12.2016).

GLOBALISATION AND ITS MEASUREMENT

Abstract

The subject of discussion in this article is to measure globalization. It is preceded by a brief presentation of the essence of globalization. In the next part we dealt with the measurement in historical perspective. We discuss the main indices of globalization. Then presents the arguments critical of the measure of globalization, and the arguments for its measurement. The Summary presents the conclusions of the study.

Keywords: globalization, the measurement of globalization

JEL code: F60